

Aftenposten Lørdag 23. oktober 1993

Fra Hornsrud til Folkvord

Revolusjon i Stortinget

Se begge sider!

I likhet med sine revolusjonære forgjengere på Stortinget tar heller ikke Erling Folkvord sikte på å bli noen «His Masters Voice».

104843

Om militærvesenet: Klart soldatene må ha støvler! De er nødvendige for å sikre rettetten.

Om justisbudsjettet: 110 000 kroners økning. Naturlig når man ser hvordan politiet og rettsapparatet er satt i sving mot den arbeidende klasse.

Om det politiske flertall: - Ikke en mann i landet er så dum at han ikke kan gi Regjeringen og Stortinget et godt råd.

Madsen fremmet et mistillitsforslag hvor det het at kommunistene i nært samarbeid med Arbeiderpartiet ville fremme det arbeidende folks interesser og arbeide for en sosialny-ordning, grunnlagt på det arbeidende folks h... dømme. Det fikk Schefflo til å opptre som kommunist. - Rart hvor glade Arbeiderpartiet og arbeidene er i dette navn, undret Schefflo og fremmet et forslag han også - det var da virkelig fra kommunistene...

I motsetning til i dag markerte Bondepartiet solid avstand til venstresiden. Senere statsminister Peder L. Kolstad fra Bondepartiet understreket en sterk bondestands betydning som skanse mot Schefflos diktatur, og la til at «virkelige bønder» neppe ville ta plass i hr. Schefflos regjering.

Keisersnitt

En virkelig tungvekt i den debatten var Christopher Hornsrud, Arbeiderpartiet. Med bred penn trakk han opp sitt syn på dagens politikk: - Regjeringen slo ned den fattiges eneste lam for å balansere statsbudsjettet, opptrådte som inkassator for rikfolkene. I Bergen plyndret man fattigfolks hjem, sa han og mintes egne ord fra noen år tidligere om at det borgerlige samfunn fikk tåle keisersnittet

” Klart soldatene
må ha støvler! De
er nødvendige for å
sikre rettetten. ”

ALFRED MADSEN (1888-1962),
leder for Arbeiderpartiets
stortingsgruppe,
om militærvesenet

når det nye samfunn ikke kunne komme til verden på regelmessig måte.

Hornsrud uttalte seg også om folkeavstemninger og Stortinget, i forbindelse med forbudstiden: - Det ville være en ren komedie å følge eller ikke følge et flertall i folket alt etter hvordan det passet en selv. Ord til ettertanke i dag?

Et gufs fra fortiden, med varsler om det som skulle komme, er en episode der Bondepartiets gruppeleder Johan E. Mellbye fikk påpakning fra Venstres Lars Oftedal jr. for å ha talt om «jødskapitalen». Oftedal advarte mot å starte noen antisemittisk bevegelse i Stortinget. Mellbye henviste så til Tyskland og til «det merkelige folk med en merkelig evne til å samle penger om seg». - Tenk om kapitalen litt etter litt kom i disse fås hender, undret Mellbye.

Oftedal kunne henvise til at denne tankegangen hadde fengst i bondeorganisasjonene som ild i tørt gress og siterte en uttalelse fra det hold om «husmenn under jødskapitalen». - Er kereaksjonært, sa Schefflo. - En folkefare. Og 70 år etter må alle gi ham rett i det.

Det var sprogdebatter også i de dager: - I Russland har man snart ikke

STATSMINISTER: Christopher Hornsrud var formann i Det Norske Arbeiderparti 1903-1906, og ble valgt inn på Stortinget i 1912. Han var landets første statsminister utgått fra Arbeiderpartiet, fra 28. januar til 15. februar 1928.

noen igjen som snakker riksmål, det er snart ikke noen fine folk igjen, sa Schefflo.

Hornsrud-regjeringen

Noen år senere, i 1928, var det trontaledebatt der den første Arbeiderparti-regjering under Hornsruds ledelse skulle forsvares - og sto for fall. Alfred Madsen var blitt statsråd og konstaterte at om regjeringen hadde brukt et kapittel fra Bibelen som regjeringserklæring, ville den likevel blitt felt.

Han hadde forøvrig ordet i sin makt - naturlig nok, som bergenser. Hans

” Jeg skulle vært
med på å heise
dem opp under taket
her alle sammen, så de
hadde dinglet der. ”

CHRISTOPHER HORNSRUD
(1859-1960),
statsminister fra Arbeiderpartiet
i 1928, om tidligere borgerlige
finansministre.

ironi overfor Venstres forsøk på tilnærming til Arbeiderpartiet er formidabelt uttrykt: - Venstre kan vel ikke tiltenke Arbeiderpartiet den hundeknatur at dette parti, som sparkes vekk av Venstre, baketter skal kysse den tøffel som sparket det.

Han far sjøl, statsminister Hornsrud, slapp seg riktig løs ved den anledning, rimelig nok. Han henviste til en dansk politiker som kunne tenke seg å henge finansministrene for deres lænepolitikk. Det samme kunne Hornsrud: - Jeg skulle vært med på å heise dem opp under taket her alle sammen, så de hadde dinglet der. Schefflo lengtet for sin del etter et Sibir hvor man kunne anbringe høyrepolitikens førere.

Det var den gang det, og ikke nå. Men fordums tiders skrifter kan være nyttig lesning for etterkommere som drømmer om stordåd. Og når de er ferdige med lesningen, kan de ta en tur rundt i korridorene og studere det som helt sikkert blir igjen av stortingspolitikere, bilder på veggene. Det er forøvrig ikke så rent lite, bare det.

Det var en gang - da underskuddet i statsregnskapet var 90 millioner kroner, og politiet sprang «som ville hunder» etter arbeidere, da revolusjonen var like rundt hjørnet og enkelte sov dårlig om natten av den grunn.

OLE JOHAN NILSEN
INGE GRØDUM (tegning)

RVs entré på Stortinget fikk oss til å lese i gamle Stortingstidende for å se hva vi hadde i vente når en revolusjonær tok plass i Tingets hall, 70 år etter. Kanskje gode tips til Erling Folkvord som onsdag debuterte på Stortingets talerstol i trontaledebatten. For en nesten tom stortingssal var da også Folkvord raskt ute med å henvise til Christopher Hornsruds tiltrøstelseserklæring for landets første Arbeidertregjering i 1928.

Etter 1923-valget satte Stortinget seg på plass over nyttår. Og kastet seg ut i foreliggende saker lenge før trontaledebatten, slik skikken er nå. Minnetale over Arne Garborg, og så interpellerte kommunistenes leder Olav Schefflo om jernarbeiderstreiken og politiet. Han fastslo straks at vi hadde med «en nokså utpreget klasseregjering» å gjøre. For deretter å anbefale at de som bega seg inn i

Arbeidsgiverforeningen «lot ethvert håp fare», slik det står ved inngangen til Dantes inferno.

- En forening som anretter små kapitalister så de store kan fete seg. Skuddpremie burde det være på den foreningen, mente Schefflo. Rene ord for pengene. Høyremannen Finn Blakstad konstaterte kort etter at det var tydelig at Stortinget etter godt russisk mønster skulle avskaffes. Og fikk svar fra Schefflo at «hr. Blakstads klassefeller kjempet for (...) å plyndre og få mer enn før». Kommunisten Eugen Olausen var ikke snauere da han henviste til Russland som det land hvor Blakstads klassefeller var satt på porten. Han uttrykte dessuten håp om at det ikke varte lenge før det russiske mønster var blitt mønster også for Norge.

Dette var i splittelsens tid i arbeiderbevegelsen. Alfred Madsen var leder i «den kommunistiske stortingsgruppe», som samarbeidet nøye med sentralstyret i Arbeiderpartiet, og kappløp med sine brødre lenger ute på venstresiden. Det merkes på ordbruken: Politiet sprang som ville hunder og lakeier for arbeidsgiverne, trakkerte og forfulgte arbeidere, slepte dem fra forhør til forhør, alt mens den evneløse regjering lot humla usse.

Her skulle man tro at klasesamfunnets stortingspresident brukte klubben livlig. Men nei, det var romslige tider den gang. Da Madsen derimot brukte ordet «tull» om en motstander, fikk han forsiktig påtale: - Eit ulikleg ord...

Trontale med kruit

Trontaledebatten kom 12. februar og pågikk flere dager. Den var slått sammen med finansdebatten, og Alfred Madsen var i sitt ess, med talegaver som man beundrer den dag i dag.

” Skuddpremie
burde det være på
den foreningen. ”

Se begge sider!